

En Analyse af Exhibitionisme, belyst ved et Tilfælde hos en Kvinde og et hos en Mand.

Af GEORGE E. SCHRØDER,
Dr. med., Overlæge ved Kommunehospitalets 6. Afdl.

Den første, der har beskrevet den sexuelle Abnormitet, som nu altid benævnes Exhibitionisme, er som bekendt *Lassègue*. Selve den Art »Krænkelse af Blufærdigheden« var forøvrigt kendt tidligere. *Lassègue* offentliggjorde i 1877 sin Redegørelse for Tilstanden i *l'Union medicale* (Paris, Bind 24).

I vore Dage er Skildringen af Exhibitionisme saa velkendt, at den ikke behøver nærmere Referat, men kun en ganske kortfattet Omtale af Hovedtrækkene, medens derimod mange af Detaillerne kan tiltrænge en nærmere Analyse.

En Exhibitionist er en Person, der blotter større eller mindre Dele af sit Legeme, spec. Genitalia, for Individet af det andet Køn, for derigennem at opnaa sexuel Tilfredsstillelse. De forskellige Tilfælde adskiller sig kun lidet fra hinanden, hvad Udførelsen af den perverse Akt angaar, som Regel er Tøjet anbragt paa en saadan Maade, at Exhibitionisten i det Øjeblik, han ser sit Offer, hurtigt og let kan blotte sine Genitalia. Tøjet kan undertiden ved Knappernes Anbringelse være indrettet med nævnte Formaal for Øje — ogsaa med Formaalet hurtigt at kunne skjule Genitalia, for at den velkendte Undskyldning i Gerningsøjeblikket, at Forbryderen blot skulde lade Vandet, kan fore-

komme mere sandsynlig. Exhibitionisten søger ikke at komme i intimere Forbindelse med den paagældende Person, han viser sig for, men iagttager kun den Reaktion, selve Akten har fremkaldt hos Iagttageren. Exhibitionen kan afsluttes med Masturbation, men dette er dog ikke Reglen. Endelig skal nævnes, at der ofte er noget vanemæssigt over hele Exhibitions handlingen, idet den gerne udføres paa samme Sted, Tidspunkt og Maade.

Skønt man altid ser Lassègues oprindelige Beskrivelse nævnt som det ældste Kildeskrift, kan dens Indhold vel næppe forudsættes saa almenkendt, at det ikke kunde have sin Interesse at citere enkelte af de vigtigste Punkter i den:

Lassègue indleder sin Afhandling: »Les exhibitionistes« (i L'Union Medicale No. 50) med følgende Ord:

Vort medicinske Sprog mangler Udtryk for at betegne de saa talrige Tilstande, der danner Overgangen mellem Fornuft og Galskab (folie). I den Henseende som i saa mange andre er Lægmandssproget rigere, og dog — trods denne Gloserigdom — er man lejlighedsvis nødsaget til at ty til Nydannelser. Det er denne Nødvendighed, der maa tjene til Undskyldning for Titlen, som jeg mener passer bedst til denne korte Meddelelse.

Blandt sindssyge er der et stort Antal, som ikke lader Gerning følge paa Tankerne. De laaser deres Handlinger inde i den rent psychiske Kred, hvoraf de fantastiske Ideer er opstaaet. Helt fremmede for den udvendige Verden, som saadanne Personer ofte er, har de meget ringe Forbindelse med den. Andre, men faatalligere, som almindeligvis ikke har overskredet Fornuftens yderste Grænse, føler Trangen til »en delvis Tilfredsstillelse«, og idet de tvivler (om sig selv) eller er frygtsomme, afpasser de deres Handlemaade, men kun delvis, efter Ideerne, som de er besat af. Denne Type genfindes ofte blandt de »forfølgelsesforrykte«, især blandt dem, der føler sig indblandet i et Forfølgelsessystem, i hvilket de kun er sekundær Genstand. For saadanne Personer kan det f. Ex. forme sig til Følelsen af at være udstyret med den Mission at raade Bod paa Uretten.

Et enkelt Exempel vil være tilstrækkeligt til, at man kan forstaa dette underlige Misfoster af en Sindslidelse. En lille Embedsmand passerer hver Dag hjem fra Kontoret en ung Piges Vinduer. Den Tanke dukker op i ham, at denne unge Pige er forelsket i ham, og at Forældrenes Modstand er den eneste Hindring for deres Forbindelse. Denne Ide, som ikke retfærdiggøres af noget som helst reelt, besætter ham i den Grad, at han efter flere Maaneders Venten beslutter sig til at tage Kampen op. Han har aldrig talt med hende, aldrig tilskrevet hende et Brev, ikke paa nogen Maade søgt at faa Oplysninger om hende; men først hver Aften, senere Dag ud, Dag ind, posterer han sig foran Huset, han følger Familien overalt, i Kirken, paa Spadsere-ture, han venter ved Døren, naar hun besøger sine Venner. Men ikke et Ord, ikke et udtryksfuldt Blik, han spiller Rollen som en Skygge, og alt dette vedvarer gennem et Aar, indtil Familien, som er ængstelig ved denne Stumhed, denne standhaftige Vagt (»Besættelse«), tilslut ønsker sig befriet.

Hvis dette var en Undtagelse, fortjente det ikke at huskes, men sligt har gentaget sig saa ofte for mine Øjne — ganske vist med Variationer, som dog i Grunden kun veksler paa-faldende lidt — at det hele faar et pathologisk Præg. Denne Mand hørte hjemme i den Kategori, som man vil tillade sig at kalde »Exhibitionister«. Han stillede sin Person til Skue, men overskred aldrig denne Grænse.

Lassègue har aabenbart — ligesom alle senere Forskere — Vanskelighed ved at finde Ariadnetraaden, der fra Handlingen fører ind til Forestillingslivet, idet han tilføjer, at selvom man undersøger de paagældende med største Omhu: »faar man snarest det Indtryk, at man ikke opdager deres finere sjælelige Rørelser«. Disses Haardnakkethed er for Personerne kun Resultatet af deres intellektuelle Koncentration, og Tilstanden minder om (sit *venia verbo*) Matematikeren, der tænker foran den sorte Tavle, hvor en geometrisk Figur kun er groft skitseret. Fornemmelsen af

(eller fra) Kønsorganerne er sikkert den Følelse, som giver Anledning til de fleste Forskydninger i Sexualiteten i Overensstemmelse med den dertil svarende intellektuelle Produktivitet. Alle Former af Perversitet er repræsenteret deri paa den Maade, at de enkelte Former svarer til en Udviklingshæmning paa det moralske eller intellektuelle Omraade. Selv under normale Forhold kan det jo hænde, at Driften tilfredsstilles ved »ufuldstændig Tilfredsstillelse«.

En Person, næsten altid eller udelukkende en Mand (jeg har kun en eneste Gang set en Kvinde i en saadan Situation) bliver arresteret for Krænkelser af den offentlige Blufærdighed. Han har demonstreret sine Genitalia ikke paa maa og faa for hvem, det skal være, men paa de samme Steder, i Overværelse af de samme Personer, thi i Almindelighed er Handlingen blevet gentaget talrige Gange, før Klage er indgivet, Undersøgelse foranlediget og Arrestation foretaget; Forbrydelsen er snarere en privat Skandale end en offentlig Krænkelser.

Den første Tanke er, at det drejer sig om en Vellystning, der har drevet sine Udskejelser til det yderste, og som nu søger Tillflugt i impotente Ophidselsestilstande. Den retslige Undersøgelse beviser til Overflod, at der intet er herom. Den anklagede har den mest ærbare Fortid, han var ikke tvunget ud til Grænserne af sin Manddomskraft, hans Pengesager, hans absolutte Uafhængighed tillod ham og forskaffede ham let de anerkendte Tilfredsstillelser. Han udmærkede sig ikke ved manglende eller udskejende Attraa.

De Fakta, som jeg lige har resumeret, bærer Præget af en patologisk Tilstand; deres Impulsivitet, deres Periodicitet, deres Meningsløshed erkendt af den syge selv, Manglen paa arvelige Data, Ligegyldigheden overfor Handlingens Konsekvenser, Afgrænsningen af »Begæret« til en ren og skær Exhibition, som aldrig danner Udgangspunktet for sanselige Eventyr, alle disse Fakta tvinger en til at tro paa en Sygdom.

Dog — det Grundlag paa hvilket disse Tilstande udvikler

sig, har intet til fælles med de virkelige Sindssygdomsformer. At erklære, at Kontinuiteten er det nødvendige Led i en Sindssygdom, vilde i Dag mere end nogensinde før være en utilgivelig Fejl.

Hvorvidt man nu kan være enig med Lassègue i at betegne den først skildrede Person som Exhibitionist i almindelig Forstand, faar staa hen. Vi synes det nærmest ikke. Men den Skildring, Lassègue i det følgende giver, er karakteristisk nok og rummer alle væsentlige Træk, der danner »Exhibitionisten«, men bemærkes maa det dog, at Beskrivelsen ikke er udtømmende. Der mangler i hvert Fald det, at den exhibitionistiske Optræden ikke saa helt sjælden er Indledning til Masturbation, og ligeledes at den, i hvert Fald især hos ældre, bliver den eneste Ytringsform for det aktive sexuelle Liv.

Efter Lassègues Arbejde fremkommer som bekendt talrige andre Publikationer. Hos dem alle — forøvrigt ligesom ogsaa nævnt hos Lassègue — er det iøjnefaldende, at det næsten altid drejer sig om mandlige Exhibitionister. Sjældenheden af Exhibitionisme hos Kvinder udtrykkes vist talmæssig ret godt i et Samlearbejde af *Seiffer* (i 1889 i *Archiv für Psychiatrie*, Bind 31, S. 405—477), der ialt har kunnet samle 85 Tilfælde af Exhibitionisme, hvoraf kun 11 er Kvinder (maaske endda et paafaldende stort Tal).

Da der mig bekendt i den hjemlige Litteratur ikke er beskrevet noget Tilfælde af kvindelig Exhibitionisme — ja end ikke noget Tilfælde af mandlig Exhibitionisme — har vi tænkt, at en saadan Sygehistorie kunde have sin Interessé.

Den Patient, hvis Sygehistorie nedenfor skal refereres, har ligget to Gange her paa Kommunehospitalets 6. Afdl., nemlig i 1927 og i 1932, da hun blev indlagt til Observation for Krænkelse af Blufærdigheden.

Af hendes Journal fremgaar følgende:

Hun er født $11/4$ 1900 i Nyborg i jævnt gode Kaar som Datter af en Postpakkemester og dennes Hustru. Om Disposition er oplyst, at en Faster døde 28 Aar gl. paa Aands-

svageanstalt. Da Pt. var 6 Aar gl. døde Moderen, hvorefter hun er blevet opdraget hos Bedsteforældrene.

Allerede som Barn røbede hun tydelige psychopatiske Træk, saaledes har Faderen oplyst, at hun »allerede som ganske lille havde en vanskelig Karakter, og havde hun begaaet noget, var det umuligt at faa hende til at tilstaa, selvom man næsten greb hende paa fersk Gerning; i 13-14 Aarsalderen blev hun mere heftig og voldsom, truede bl. a. Bedsteforældrene med en Brødkniv«. I Skolen »var hun ikke uden Evner, men urolig og upaalidelig baade i Ord og Handling«.

Efter Konfirmationen kom hun ud at tjene, men hun var upaalidelig i sine Pladser og tilvendte sig forskellige Smaa-ting bl. a. Penge.

I 1915 blev hun indlagt paa Filadelfia til Behandling for en Epilepsi, som var begyndt Aaret før uden kendt Aarsag; ved Siden af Krampeanfaldene skal der have været Anfald af Forvirring. De epileptiske Kramper, som er blevet iagttaget paa Filadelfia og senere ogsaa paa Epileptikerhjemmet i Nyborg samt Sindssygehospitalet i Middelfart, har været typiske med Bevidstløshed, universelle toniske og kloniske Trækninger, Tungebid, involontær Urinafgang, snorkende Respiration og efter Anfaldet dobbeltsidig Babinski-Reflex. Anfaldene har aldrig været hyppige, i Begyndelsen optraadte de 3—10 Gange om Aaret jævnt fordelt med Maaneders Mellemlum, senere er de blevet sjældnere og kommer nu under Behandling (med 10 ctgr. Barbiphen dgl.) kun med Aars Mellemlum. Foruden disse typisk epileptiske Anfald havde hun paa Filadelfia hysteriske Anfald med eller uden Krampe. Om hendes psychiske Tilstand under Opholdet paa dette Hospital er det oplyst, at hun var en meget vanskelig Patient, som den ene Gang efter den anden »lavede Historier«, bl. a. foranstaltede hun Ødelæggelser i Spisekammeret ved at drysse Kaffe og The i Sukkertønden, hælde Petroleum i forskellige Madvarer, kaste Nøgler bort o. lign., samtidig med at hun anstillede sig meget ufor-

staaende og ulykkelig overfor det skete og bedyrede sin egen Uskyld, indtil hun dog tilsidst maatte gaa til Bekendelse. Hun var i det hele taget usandfærdig, upaalidelig, næsvis og kværulerende; til Tider gnaven og irritabel; ved en enkelt Lejlighed gik hun bort fra Kolonien og blev bragt tilbage af Politiet. Ved den objektive Undersøgelse fandtes ingen Tegn til organisk Hjernelidelse, ligesom Intelligensundersøgelsen viste normale Forhold.

Efter Udskrivningen fra Filadelfia i 1923 kom hun i Huset hos en Onkel og Tante, Husmandsfolk i Vestjylland, hvor hun tog Del i Arbejdet. Her stak hun (i Slutningen af 1923) Ild paa Gaarden, efter at hun i nogen Tid havde næret hævnerrige Følelser overfor Onklen, som i Forvejen havde nægtet hende Tilladelse til at besøge en i Omegnen afholdt Bazar. Hun havde ikke specielt tænkt paa Brandstiftelse, men Tanken herom dukkede op, da hun under Arbejdet i Loen saa et Halmneg stikke frem. Faa Minutter efter at hun havde faaet Ideen, bragte hun den til Udførelse, idet hun i et ubevogtet Øjeblik tilvendte sig nogle Tændstikker i Køkkenet. Under de paafølgende Brandforhør nægtede hun, skønt stærkt mistænkt, og først 2 Aar senere indrømmede hun sin Skyld i et Brev til Onklen.

Efter Branden fik hun Plads som Stuepige paa Epileptikerhjemmet i Nyborg, hvor hun bl. a. tilvendte sig Nøglen og hældte Terpentol i Medicinen; var derefter Stuepige paa Fattiggårdens Sindssygeafdeling i Nyborg, her stjal hun en Aften Anstaltens Portnøgle og lagde den under en af Patienternes Hovedpude. Endelig havde hun forskellige andre Pladser, hvor hun paa lignende Maade gjorde sig umulig, og i Slutningen af 1925 blev hun atter indlagt paa Filadelfia, idet hun dog umiddelbart forinden havde sendt Onklen Brevet med Tilstaaelsen.

Efter Sagens Genoptagelse blev det bestemt, at hun skulde indlægges til Observation paa Sindssygehospitalet i Middelfart. Ogsaa her dokumenterede hun sin psychopatiske Karakter, og af Observationserklæringen fremgaar, at hun

var upaalidelig, løgnagtig, drillesyg, næsvis og kværulerende. Om Brandstiftelsen forklarede hun, at »det var morsomt, naar det saadan kunde vække Opsigt«, hun benægtede sexuelle Motiver til Forbrydelsen, ligesom det fandtes godtgjort, at Ildspaesættelsen ikke var udført »under Paavirkning« af et epileptisk Anfald, da hun havde bevaret den fulde Erindring om, hvad hun havde foretaget sig.

Efter at have afsonet en Straf paa 8 Maaneder i Christianhavns Kvindefængsel, blev hun indlagt paa Afdl. 6, 26/9 1927, da hun ikke havde noget Sted at være.

Herinde frembød hun ikke noget særligt udover, at hun var deprimeret, havde ingen epileptiske Anfald, men oplyste, at hun havde haft to i Fængslet, begge Gange i Tilslutning til Sindsbevægelser.

10/12 1927 overflyttedes hun til Sct. Hans, hvor hun opholdt sig til 21/9 1929. Der hjalp hun i lang Tid til i Huset hos en af Afdelingslægerne, viste sig her ikke altid helt ærlig, og ogsaa paa anden Maade dokumenterede hun sine psychopatiske Træk, men dog ikke mere end at man derfra ansaa det for forsvarligt at anbringe hende i en Plads.

Derefter havde hun her i København forskellige Pladser, i en af disse stjal hun en Taske indeholdende et Armbaandsur, hvilket hun beholdt efter at have brændt Tasken og dennes øvrige Indhold. Ved en senere Lejlighed bestjal hun en Missionær, hos hvem hun midlertidig havde faaet Ophold for en værdiløs Knipling.

I sin sidste Plads blev hun anholdt af Politiet, fordi hun gentagne Gange havde blottet sig foran Genbolejlighedernes Vinduer og befølt sine Kønsele.

Af Akterne fremgaar, at hun engang tidligere skal have blottet sig overfor en Statsbetjent kort Tid før den omtalte Brandstiftelse i 1923, men Patienten nægter at kunne huske dette.

Af Akterne oplyses om hendes exhibitionistiske Handlinger, at hun flere Gange har gaaet rundt i Lejligheden for oprullede Gardiner og gjort rent, mens Tøjet var hæftet

op paa en saadan Maade, at hendes Underkrop var blottet. Hun har ogsaa gaaet omkring helt nøgen, og er blevet set liggende afklædt paa et Bord, medens hun med et Spejl betragtede sine Genitalia.

Genboerne advarede hende flere Gange, men hun svarede dem igen ved anonyme Breve, skrevet i en haanlig og foragtelig Tone.

Her paa Hospitalet indrømmede hun villigt, at hun havde foretaget de nævnte exhibitionistiske Handlinger i Forbindelse med Masturbation. Hun vil ikke have følt sexuel Tilfredsstillelse derved og har ikke foretaget disse i Tilslutning til epileptiske Anfald; hun oplyste, at hun ikke havde haft Kramper det sidste Aar, ligesom hun ogsaa indrømmede at have fuldstændig klar Erindring om, hvad hun havde foretaget.

Naar man trængte nærmere ind paa hende, mente hun, at hun havde exhibitioneret i Vrede, som en Protest mod Genboerne, som hun syntes var nysgerrige og kikkede for meget over til hende, idet hun dog senere maatte indrømme, at det til Tider ikke var hende, der blev set efter, men derimod Familiens Barn, som legede nede i Gaarden.

I nogle Breve til en Dame, der har taget sig en Del af hende, skrev hun, at hun ikke kunde forstaa, hvad det var, der havde faaet hende til at exhibitionere, men hun følte en ubændig Trang til at »lave Sensation«, og det var hende ganske umuligt at lade være trods Naboernes Advarsler.

De første Exhibitioner blev foretaget i Tilslutning til Menstruationen, men det er iøvrigt tvivlsomt, om denne har spillet nogen Rolle. Menses indtraadte i 14 Aarsalderen, har altid været regelmæssige og uden Molimina. Hun syntes overhovedet ikke at have næret sexuelle Følelser overfor Mænd, Kvinder eller Børn.

Under Hospitalsopholdet opførte hun sig naturligt, var til Tider ret deprimeret, skamfuld og ulykkelig over de Ting, hun havde begaaet. Hun var iøvrigt lidt vel sødladen og skrev nogle »überschwängliche« Breve i højtidelig Stil

til sine Kammerater. En enkelt Gang var hun i Tilslutning til Menstruationen lidt irriteret, men frembød ellers intet særligt. Hun har specielt ikke haft epileptiske Anfald.

Ved den somatiske Undersøgelse fandtes intet abnormt, specielt fandtes ingen Lidelser af de indvendige Kønsgorganer; en af Institutet for almindelig Pathologi foretagen Undersøgelse af hendes Hormonproduktion synes at have vist ganske naturlige Forhold. Intelligensprøven viste ingen Tegn til Defekt. Lumbalpunkturen: Celler $\frac{1}{3}$, Globulin 0 (1 ??), Albumin 10—11; W. R. i Blod og Spinalvæske ÷.

Resumé: Det drejer sig om en 32-aarig Kvinde, der siden sin tidligste Barndom har røbet tydelige psychopatiske Træk, hun er arveligt belastet idet en Fæder var aandssvag.

Fra 14-Aarsalderen har hun lidt af typiske, epileptiske Krampeanfald med Bevidsthedstab, universelle toniske og kloniske Trækninger, Tungebid, involontær Urinafgang og postclamtisk Babinskirefleks; i den højere Alder er Anfaldene kun optraadte med Aars Mellemrum. Der er ikke fundet Tegn til Demens.

Hun har i sine Pladser været upaalidelig, har ofte tilvendt sig forskellige Ting bl. a. Penge.

I 1923 stak hun Ild paa sin Onkels Gaard, tilstod først i 1925, og efter at have været til Observation paa Middelfart Sindssygehospital udstod hun en Straf paa 8 Mdr.

I 1932 blev hun indlagt til Observation paa Kommunehospitalets 6. Afdl. efter at have begaaet et Par mindre Tyverier, og fordi hun havde exhibitioneret. Bortset fra nogen Depression var hun naturlig, og den somatiske Undersøgelse viste normale Forhold.

Epikrise:

En almengyldig Forklaring paa Exhibitionisme forekommer os endnu ikke givet, og søger man i dette Tilfælde at udrede den psykologiske Mekanisme, maa man erkende,

at den her ikke ligger mere lige for end hos andre Patienter af samme Kategori. Og det er egentlig paafaldende. Man fristes til at antage, at det er fordi den inderste Aarsag i de fleste Tilfælde er skjult for Patienten selv, og dette saavel ved Patienter, der i og for sig ikke er uden Evne til Selvanalyse, som hos Patienter (som f. Ex. denne), der ikke volder den skolede Undersøger Vanskeligheder, naar det gælder om at faa Rede paa Motivet til andre abnorme Handlinger.

Inden vi fordyber os i det konkrete Tilfælde, er det nødvendigt at give et kort Resumé af de forskellige Forklaringsforsøg, der er gjort og knytte nogle Bemærkninger dertil.

»Demonstrationslyst« eller »Trang til at stille sig til Skue« er ofte fremhævet som udgørende en væsentlig Del af »Exhibitionisme«.

Er dette Forklaringen, maa det i alle Tilfælde stærkt understreges, at Trangen i hvert Fald ikke er nogen særegent for Exhibitionismen. Det er endda et meget almindeligt forekommende Træk i det normale Sexualliv, dette Ord taget i mere udvidet og i snævrere Forstand. *Hoche* skriver om Kvindernes dekolleterede Aftentoiletter: »dass körperliche Enntblössung im Dienste feineren Äusserungsformen des Geschlechtstriebes etwas Alltägliches sind und nur wegen ihrer Alltäglichkeit nicht mehr als anstössig empfunden werden«. Denne »Evne« hos Kvinden til ved sin (Mangel paa) Paaklædning at vække det andet Køn's Sexualdrift skulde efter *Hoche's* Mening ikke genfindes hos Manden, idet det (delvis) blottede mandlige Legeme ikke skulde bringe den ufordærvede Kvinde i nogen Excitation.

Denne Paastand er næppe helt rigtig. Dels modbevises det paa en vis Maade ved Exempler fra Dyrelivet, hvor det ganske vist mindre er Nøgenheden end Kraften og Farverne, hvormed Hannen i Parringstiden stoltserer foran Hunnen for at tiltrække sig hendes Opmærksomhed og Kærlighed -sic! Dels tyder ogsaa Iagttagelser fra Menneskenes Færden derimod. De, som har været i Circus eller til Boxe-

stævne, vil der have haft Lejlighed til at se Athleten spille sine Muskler, en »Leg« som næppe er uden Indtryk paa det svage Køn. Modsætningen: ved sindrig Skræderkunst at fremhæve de smalle Hofter og de brede Skuldre, kort sagt, som Ungdommen kalder det, at blive en Vat-Scheik paa Bekostning af det anatomisk korrekte, er næppe heller omsonst overfor visse Dele af Kvindekønnet.

Bevæger vi os fra disse Forhold, som dog hverken paa den ene eller den anden Maade kan betragtes som andet end »Udenværker«, over imod selve Handlingen under sexuel Excitation at præsentere sine Genitalia, anføres jævnlig en Forklaring derpaa, som ganske vist har det for sig, at den ikke kan modbevises, nemlig at »Trangen« skulde være et Rudiment af en Urdrift. Som nærmere Forklaring paa denne Urdrift skal det anføres, hvad *Wulffen* i sin Bog »Der Sexualverbrecher« siger derom. W. søger at udrede Exhibitionismens Ætiologi ved at lægge Barnets Sexualliv, saaledes som *Freud* har skildret det, til Grund for sin Opfattelse. *Wulffen* udvikler, hvorledes det er en velkendt Iagttagelse, at Smaabørn i nøgen Tilstand kan finde Fornøjelse (Behag?) i at indtage samme Stilling, som det kendes fra »Mannekenpis«, den berømte Figur saavel i Brüssel som i Bogense. Til denne ganske fysiologiske Demonstrationstrang skulde der saa senere slutte sig en »Schautrieb«, hvor Iagttagelsen er rettet mod andre Børns Legeme (hvilket efter *Freud* skulde være et spontant Udslag af den barnlige Sexualitet). Hos de noget større Børn spiller Masturbationen muligvis en ikke uvæsentlig Rolle, den skulde holde Individets Demonstrationslyst vedlige, saaledes at der efterhaanden kunde udvikles en stærkere og stærkere Trang til offentlig at blotte sine Genitalia.

Om denne Forklaring, som efter vor Mening ikke løser Gaaden paa udtømmende Vis, gælder i hvert Fald een Indvending, den kan umuligt gælde for alle Tilfælde. Man ser i denne Theori bort fra, at der skulde kunne existere almindelig Nysgierhed uden sexuel Baggrund, og man gør

det vel, fordi Nyfigenhedens Genstand er Genitalia, men det er et *petitio principii*, som ikke kan, eller som i hvert Fald ikke behøver at være rigtig. Det kan næppe ligge det lille Barn, hvis det overhovedet »tænker«, naar det piller ved alt, river sine Ting i Stykker, eller putter alt i Munden, fjernt da ogsaa at tænke: Naar det ser saadan ud hos mig, hvordan ser det da ud hos dig — uden at der nødvendigvis er sexuelle Bagtanker knyttet dertil. Og hvad de større Børn angaar — da er Masturbationen noget, det sunde Barn ikke udstiller — ganske vist er Masturbation i Fællesskab vel ikke helt ualmindelig, men dog langt fra Reglen, og selvom saa var — saa er det da utvivlsomt Selvoptagethed, der præger Akten en væsentlig Del af Tiden. Endelig: Skulde disse 2 Arter Oplevelser i Barneaarene — som vel i Virkeligheden nærmest maa betegnes som fysiologiske — være bestemmende for Individets senere sexuelle Ytringsform, og det er jo det, Forklaringen gaar ud paa at vise, ligger det snublende nær at forhavses over, at der ikke er meget mere Exhibitionisme eller Tilløb dertil, end det synes at være Tilfældet.

Exhibitionisme er nemlig, naar alt kommer til alt, ret sjelden og i de fleste Tilfælde vel nok en senil eller præsenil Foreteelse.

Men dermed vil Tilhængerne af Forklaringen »Urdrift« næppe føle sig slaaet af Marken. Man ser da ogsaa andre »Parallelfænomener« brugt som Bevis for Theorien.

Indenfor Normallivets Rammer mener man at kunne side-stille Exhibitionismens psykiske Komponent med den naturlige (fysiologiske) Trang, Mennesket har til at demonstrere sine Færdigheder og Evner for hinanden. Særlig udpræget skulde man finde sidstnævnte Trang hos Kunstnere, naar disse i deres Værker afspejler deres »inderste Sjæleliv« — herom skriver Wulffen: »Hat der Künstler sein Werk fertig-gestellt, hat die Welt Kenntniss genommen, so tritt die Befriedigung ein, wie nach einem exhibitionistischen Akte«.

Rigtigheden af hele denne Theori, der maaske virker

mere aandfuldt-konstrueret paa nogle end paa andre, kan ifølge Sagens Natur kun være baseret paa en vis Grad af (postuleret) Indfølingsevne hos Wulffen, men viser iøvrigt intet, saalænge Samhørigheden mellem de to psykiske Funktioner ikke er bedre godtgjort.

Videre vil man ogsaa hyppigt finde ført i Marken, at Exhibitionisme i den Forstand (ø: som Urdrift), som her omtales, kan findes hos Naturfolk. Men siger dette mere om »Urdrift«, fordi det findes hos primitive Folk, end hos Kulturfolk. Naturfolks seksuelle-ethiske Begreber og ikke mindst m. H. t. Skamfølelse skal efter mange Forfatteres Mening netop paa dette Punkt være ikke ringe og endda den europæiske ikke saa forskellig, maaske endda overlegen. Dette fremgaar f. Ex. tydeligt af *Malinowski's* sympathiske Skildring af Somalilandets Beboere (*The sexual life of savages*. London 1929).

Kort sagt: udover at have vist, at Demonstrationstrangen er en Del og maaske i visse Tilfælde en væsentlig Del af Exhibitionismekanismen, har den Theori ikke naaet at give nogen Forklaring. Der maa findes Faktorer, som bevirker, at et, naar det findes, da efter det udviklede nærmest normalt (indledende) Led i det seksuelle Liv bliver det endelige og afsluttende hos Exhibitionisten.

Vi har derfor stræbt efter muligvis ad anden Vej at naa noget nærmere ind paa Livet af Problemet, nemlig ved at undersøge ved hvilke Former af psykiske Lidelser, Exhibitionismen optræder. For Oversigtens Skyld inddeles disse i 4 Hovedgrupper:

- I. Aandelige Svækkelsestilstande, dels medfødt (eller erhvervet): — Idioti, Imbecillitet —, dels erhvervet: — paralytisk, senil, arteriosclerotisk, alkoholisk o. a. Demens.
- II. Epilepsi. Selve Exhibitionen udføres i Tilslutning til det epileptiske Anfald eller under Abscencer, vistnok som Følge af sexuel farvede Hallucinationer (*Götz: Monatschr. für Kriminalpsych. und Strafrechtsreform*, Marts 1929, S. 162) — det er os mundtlig meddelt, at

saadanne, men sjeldne Tilfælde ogsaa er forekommet paa Kolonien Filadelfia — og der vil være fuldstændig (eller i sjeldne Tilfælde delvis) Amnesi for Akten.

III. Psychopathia sexualis.

- a. *Krafft-Ebing* omtaler i sin *Psychopathia sexualis* (1893), at den neurastheniske Konstitution i visse Tilfælde kan danne Basis for Exhibitionismen. Her skulde det ligesom ved Epilepsien være karakteristisk, at den perverse Handling udføres i en Taagetilstand med efterfølgende Amnesi.
 - b. Men Exhibitionismen skulde ikke alene forekomme ved denne Form for Psychopati. Om Psychopater, hvor det i det hele taget er almindeligt, at Hæmninger og Modforestillinger kun i ringe Grad gør sig gældende, er det selvsagt, at seksuelle Abnormiteter har let ved at manifestere sig, og de træffes derfor i alle kendte Variationer, deriblandt ogsaa Exhibitionismen. *Magnan* og senere *Marzbach*, som særlig har beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, anfører, at Exhibitionismen hos Psychopater opstaar pludseligt og impulsivt ofte med Karakter af en Tvangshandling med forudgaaende Angst og efterfølgende Lettelse.
- IV. De egentlige Psychoser. Ved dem kan man vel af og til træffe Exhibitioner, men disse Tilfælde spiller en underordnet Rolle, dels fordi de er ret sjeldne, og dels fordi de oftest foregaar bag et Sindssygehospitals Mure, og saaledes ikke faar medicoforensisk Betydning, og endelig ikke mindst fordi Handlingen er et Udtryk for en eller anden udpræget sindssyg Tankegang, hallucinatorisk Ordre eller lignende.

Denne Gennemgang af de foreliggende Muligheder giver imidlertid heller ikke mere end, at Exhibitionismen kun — eller overvejende — findes hos Individuer, der er defekte i psykisk Henseende (en tidligere Theori om, at Exhibitionismens Ætiologi maatte søges i Lidelser i Urogenitalsystemet eller Analregionen, er i hvert Fald for Tiden ganske forladt).

Der er imidlertid endnu et Par Forklaringsforsøg, som ikke bør lades uomtalt. Det første, som tillige er det vageste, kunde maaske give en næsten almengyldig Forklaring. Det er den Forklaring, der gaar ud paa, at der ved Exhibitionismen ligesom ved andre Former for Perversitet, paa et eller andet (tidligt?) Tidspunkt i de paagældende Personers Liv tilfældigt er blevet knyttet visse Ideassociationer, der virker som umiddelbart udløsende Aarsag. Som Exempel skal nævnes et i Litteraturen ofte omtalt Tilfælde, refereret af *Thomsen* (Allg. Zeitschr. f. Psych. B. 53, Side 950), hvor det drejede sig om en endnu ikke voksen, let imbecil Mand, der tilfældigt, medens hans masturberede, blev iagttaget af en ung Pige, som lo af ham. Denne Oplevelse bragte ham i voldsom Affekt og dannede Udgangspunktet for hans senere Exhibitioner.

Men Kendskabet gennem Aarenes Løb til i hvert Fald nogle Exhibitionister giver alligevel ikke saa megen Tiltro til Almengyldigheden.

Den anden Forklaring, hvis Existens foran lige er berørt, er een, som man efter vor Mening har lagt for lidt Vægt paa, da den dog kan anses for gældende for visse Tilfælde, nemlig at Exhibitionen her skulde være en simpel »Haanligheds«-handling, d. v. s. en Handling, hvorved man viser sin Despekt overfor andre. Sproglige Vendinger omfattende Anogenitalregionen viser analoge Forhold. Fra Holbergs Komedier kendes dette baade i Ord og Gestus, og i Barnets Rækken Næse og Rækken Tunge genfindes vel lignende, beslægtede Handlinger. Motiv: at vise sin Foragt ved at udføre en Handling, man ikke maa og tilmed en Handling som vel i hvert Fald, hvad det at række Tunge angaar, ogsaa uden psycho-analytisk Skoling kan anses for nærbeslægtet med resp. synonym med at demonstrere sine Genitalia. En vis sexuel Konnex mellem Lingua og Genitalia er da heller ikke ukendt (cunnilingus).

En mere indgaaende Drøftelse af Problemerne synes os at føre for vidt. Allerede det foreliggende viser med til-

strækkelig Tydelighed, at nogen fællesgyldig Pathogenese for Exhibitionismen er ikke fundet. Og hvorfor skulde det ikke være, fordi den ikke findes? Fordi een sexuel Abnormitet har en eengyldig Forklaring, behøver en anden jo ikke at have det.

Søger vi nu i denne Overflod af Muligheder at udrede Traaden i vort Tilfælde, kan Grupperne: Aandssvaghed, Sindssygdom og den af Krafft-Ebing beskrevne neurastheniske Tilstand paa Forhaand udelukkes.

Noget nærmere maa Forholdet til Epilepsi drøftes. Der kunde være Mulighed for, at det var Exhibitionisme af nævnte Oprindelse, der forelaa i dette Tilfælde, da Patienten har haft epileptiske Anfald. En nøjere Analyse af Sygehistorien giver imidlertid ikke Holdepunkter derfor, vel er Patienten Epileptiker, men da hun ikke synes at have haft epileptiske Anfald, ej heller Abscencer i lange Tider, og sidst, men ikke mindst, da Patienten har en fuldstændig tydelig Erindring om, hvad hun har foretaget sig — er der saaledes intet, som stemmer med den Antagelse, at der skulde være en Forbindelse mellem Epilepsien og Exhibitionismen i det foreliggende Tilfælde.

Forovrigt maa det bemærkes, at selv i de Tilfælde, hvor den exhibitionistiske Handling udføres i Tilslutning til eller som et Æquivalent for et epileptisk Anfald, kan man dog ikke slaa sig til Taals med denne Forklaring. Selv i saa Fald kan Exhibitionismen ikke opfattes som en ren Muskelbevægelse (sideslillet med Krampe), men maa have en psykologisk Baggrund.

Det sidste bliver i vor Sygehistorie at klargøre sig, om — og i saa Fald i hvor høj Grad — Exhibitionisme maa anses for Udtryk for en sexuel Tilfredsstillelse. Resultatet synes nærmest at blive negativt, eller i det højeste en forme fruste. Patienten nægter, i og for sig paa troværdig Maade, i det hele at have sexuelle Rørelser, men samtidig foreligger der oplyst en Masturbatio (ledsaget af Orgasme?), og videre synes der at komme en Stemningsforandring i Tilslutning

til Menstruationen, saaledes at hendes Sexualfunktion altsaa ikke er uden Indflydelse paa hendes psykiske Liv. Man tør derfor ikke med fuld Sikkerhed paastaa, at Patientens Sexualliv er udslukt, resp. aldrig udviklet. Men meget rudimentært er det i hvert Fald, og det paatvinger sig derfor at søge en anden samtidig eller maaske endda en altovervejende Baggrund for hendes Handlinger et helt andet Sted, nemlig i hendes meget fremtrædende Trang til at vække Sensation. En Trang, som hendes Forhistorie viser saa mange Gange før har spillet hende et Puds, der er Exempler nok i hendes Livshistorie derpaa (her skal kort mindes om hendes mærkværdige Handlinger baade paa Middelfart og paa Filadelfia samt hendes Ildspaesættelse. Sidstnævnte Art Handlinger kan ganske vist (*Geill*) være sexuel betinget, men synes her blot at være en Hævnakt).

Haand i Haand med denne Sensationstrang, og i ugunstige Perioder forstærkende denne, gaar hendes Stemnings-svingninger og Letpaavirkelighed (hun er til Tider følsom i overdreven Grad (*überschwänglichlich*) og til andre Tider let vred, heftig og voldsom eller næsvis, kværulerende, gnaven og irriterabel).

Det bliver da i Virkeligheden her som saa ofte i Livet ikke et enkelt Forhold, men en Mosaik af flere sammenstødende Momenter, der betinger de forbryderiske Handlinger. Her er en Kombination af Patientens Dysfori, som maaske tager til, fordi hun ikke befinder sig vel i den Plads, hvor hun er. Vredagtighed og Næsvished, som giver sig Udslag i Patientens Forsøg paa at forhaane Naboerne ved at demonstrere sine Genitalia for dem. Maaske er netop en saadan kombineret Motivdannelse i Virkeligheden den rette Forklaring, maaske er det netop, fordi man ikke har haft Øje for »Kombinationen« som Forklaring, at man jævnlig har haft saa svært ved at finde den rette psykologiske Forklaring.

I Tilslutning til den ovenfor refererede Sygehistorie forekommer det mig at være af Interesse at omtale en anden Patient med Exhibitionisme, som jeg har haft til Observation.

Jeg gengiver derfor i det følgende hans Sygehistorie i samme Form som i den Erklæring, jeg har afgivet om ham, kun har jeg ment mig forpligtet til paa alle Maader at camouflere, hvem Patienten er.

Efter at have haft Herr N. N. til Observation, skal jeg paa Grundlag heraf og af Sagens Akter meddele nedenstaaende om ham.

Jeg maa først anføre, at Oplysningerne i alt væsentligt beror paa Observandens egne Udtalelser, samt at disse bærer Præg af Sandhed og en vis indre Sandsynlighed og Sammenhæng, samt at der ikke er konstateret nogen Uoverensstemmelse i det til forskellige Tider (incl. Rapporterne) oplyste. Hustruen bekræfter i alt væsentligt det af Observandens Angivelser, hun kender.

I Observandens Faders Familie skal der forekomme meget særprægede Personer, men der skal ikke have været Tilfælde af Forbrydelse eller Sindssygdом, og det omtalte Særpræg kan ikke karakteriseres paa en enkelt bestemt Maade: kultiverede, eftergivende, ustadige, eventyrlystne og musikalske.

Faderen skal være intelligent, men uden Ærgerrighed, en noget veg, fantasifuld Natur, der lader andre om at klare Skærene, tillige filosofisk interesseret, har skrevet gode Afhandlinger (aldrig trykt), der dog stod i Misforhold til den Maade, hvorpaa Faderen førte sit Liv. Et blødt og følsomt Gemyt, musikalsk, overstrømmende kærlig, men dog egoistisk og ude af Stand til at ofre noget virkeligt for andre, en Boheme med en »Micawbers lad staa til-Natur«.

Moderens Familie: sund, fast, retliniet og praktisk.

Moderen skal have været intelligent, kundskabsrig, flittig og nøjsom, sund og praktisk indstillet overfor Livets Problemer, sandhedskærlig og opofrende overfor andre.

Observandens Skolegang skal have formet sig almindelig eller lidt derudover, idet Observanden — fraset Regning — klarede sig udmærket uden væsentlig Anstrengelse.

Observandens Barndom karakteriserer han selv som lys og lykkelig. Observanden mener, at det mest mærkelige var, at han ofte om Natten, s: efter at være lagt i Seng, smuttede ud af Huset og løb over i Skoven, der laa lige ved og her løb splitternøgen rundt kun optaget af det drenge-spændende heri. Han ønskede ikke at

blive set og mødte heller aldrig nogen, ligesom det ikke blev opdaget i Hjemmet. Observanden vil foruden det spændende kun have følt en vis Naturglæde derved, mener bestemt ikke, at der har været knyttet sexuelle Rørelser dertil. Han har genfølt noget af det samme ved at læse Tarzan-Bøgerne og se Tarzan-Filmene, vil derimod (mærkelig nok) ikke dengang have kendt Kiplings Junglebog og heller ikke senere fundet noget særligt ved den.

Observandens store Interesse var Træ-Arbejde (»en Arv efter Oldefar, der var Billedskærer«), »og det var ham en Sorg, at det efter Skolens Afslutning ved et Familieraad blev bestemt, at han — idet Billedskæriveriet ikke var fint nok — skulde være Ingeniør«, — »Farvel Sav og Høvl og duftende Spaaner«. Observanden skulde være Marineingeniør (»lettere end Polytekniker«), muligvis p. Gr. a., at hans Skolebestyrer i det hele fraraadede denne Vej, da Drengen »manglede Pære dertil«.

Observanden blev som Forberedelse til sin Uddannelse paa Orlogsværftet anbragt i et Maskinværksted i 1 Aar, hvor han blev ført ind paa Masturbatio. Arbejdet paa Værkstedet tiltalte ham ikke. Derefter kom han paa et 2-Aars Kursus paa Orlogsværftet, hvor han havde svært ved at følge med. En Tid maatte han afbryde p. Gr. a. Overanstrengelse — »en Krise, hvor man frygtede min Forstand«. Observanden dumpede til Optagelsesprøven paa Kadet-skolen, »faldt paa en Farveprøve«. For imidlertid at udnytte sine Kundskaber tog Observanden Maskinistexamen og sejlede med større eller mindre Afbrydelser i de følgende 10—11 Aar, indtil han for ca. 1½ Aar siden fik sin nuværende Virksomhed — »der er vokset som en rullende Snebold«.

Observanden skal her væsentligt være optaget af Tilrettelæggelse af den praktiske Virksomhed (Tilvirkning af Modeller), medens Observanden ikke egner sig for den merkantile Side, som varetages af Hustruen. Arbejdet skal — da der arbejdes med 2-Holdsdrift — vare fra den tidlige Morgen til sent ud paa Aftenen, 12, 1 eller mere.

Foruden hvad der fremgaar af ovenstaaende, skal det anføres, hvad Observanden angiver om sin følelsesmæssige Betoning overfor de forskellige Faser i hans Liv.

Om Opholdet paa Værkstedet oplyser han, at han »væmmedes ved det sorte Værktøj og den harske Os af Olie og Snavs«. »Stod med Graaden i Halsen og spejdede efter en Stump blaa Himmel oppe mellem Tagrenderne — det mindede om derhjemme«.

Om Kursus'et paa Orlogsværftet oplyser Observanden, at han manglede Tro paa, at han fik noget ud af det. »Da han dumpede, jublede han indvendig, men maatte udadtil vise Bekymring«.

Om Arbejdet paa Maskinisteskolen husker Observanden »den ene

Periode efter den anden af Melankoli, mit Hjerte var ved duftende Træ, kun min Hjerne ved Staal og Maskine«. Moderen skal engang have sagt, at hun syntes, han var saa melankolsk, at det næsten var bedre, at han døde.

Om sit Liv som Maskinmester skal i korte Træk anføres, at han »hadede Livet ombord, og den Tid, han var i Land, var forbitret ved Udsigten til, at han skulde ud at sejle igen«.

Observanden var en enkelt Gang paa en Rejse saa ødelagt af Varmen i Maskinen, at han ikke vilde gaa derned. Han var »angst for, at det skulde komme til et Punkt, hvor Varmen vilde slaa ham ihjel«. De andre Skibsofficerer betragtede det som »noget Piberi«, men han vil iøvrigt have været vellidt ombord og — fraset en enkelt Kaptajn — kunnet klare sig med sine Skibskolleger, selv om han ingen egentlig Sympati havde for dem. Men han blev betragtet som »en Taabe, fordi han ved de sædvanlige Havnebesøg vilde være sin Kone tro«.

Observandens Sexualliv:

Observanden vil som Dreng have haft de sædvanlige flygtige Drengeforelskelser som andre, maaske lidt mere fantastisk udstyret, saaledes lavede han en Kajak til en af dem; men ikke særlig intim Omgang med de unge Piger og har ikke masturberet. Han var »som et ubeskrevet Blad«, da han tog til København, og bebrejdede senere sin Fader den Ubetænkksomhed, hvormed han uoplyst om alle Farer blev sendt til Storbyen. »Alle seksuelle Tilbøjeligheder laa, saavidt jeg husker, latente i mig gennem hele min Barndom«. Paa Værkstedet mødte han »sin Skæbne«: »en slimet, pervers Person, der ligefrem forlystede sig med at trække os Læredrenge indenfor sin skidne Fantasis Kreds«, d. v. s. Observanden lærte at masturbere og »føjte det som var der gaaet Betændelse i hans Sjæl«. Denne ret stærkt drevne Masturbatio betog Observanden stærkt, saaledes at det bidrog til den tidligere omtalte Krise, hvor han forøvrigt søgte og fik (nogen) Hjælp ved at betro sig til sin Fader. I dette Brydningsaar, hvor Observanden kæmpede med sig selv, tog han »instinktiv Afstand fra alt svinagtigt, men fik afgjort Hang til det pikante: Billeder af skønne Kvinder i mere eller mindre Paa- eller rettere Afklædninger«. — »Synet af den kvindelige Skikkelse betog mig stærkt, men min Fantasi var saa levende, at jeg som naturligt var ikke dreves mod de virkelige Kvinder af Kød og Blod ... men Billeder i Kunsthandlervinduer ... og Litteratur af en Art, som var absolut forbudt for Børn, og som jeg sneg mig til at købe for mine Lommepenge«.

Da Observanden ikke søgte sig Venner — »for at unddrage sig deres ransagende Fortrolighed« — og heller ikke følte nogen umid-

delbar Lyst til unge Pigers Venskab («der var altid noget paataget, synes jeg, og i Almindelighed gjorde jeg en sløj Figur i Dameselskab medens jeg i min Fantasis Foregriben af Livets Gang følte mig som hjemme i en Verdensdames Boudoir»), fortsatte han sit »Fantasiliv gennem en Række letkøbte erotiske Glæder (b: Masturbatio)« og »sprang derved flere Kapitler af sin Udvikling over, thi Udvikling kan jo kun faas i direkte Kontakt med Livet og ikke i Fantasien«. Iøvrigt havde Observanden den Idé, »at det, at en Kvinde tilfredsstillede mig, var mere umoralsk, end om jeg selv gjorde det«. Dette bevirkede, at Kvindernes rent ydre Tiltrækningskraft fik et ret stærkt Tag i ham og udviklede sig til en hos Mænd vel ret ualmindelig Interesse for deres Klæder og ydre Virkemidler i det hele taget. Han havde saaledes en kortvarig, men platonisk Forelskelse i en ung Kvinde, hvis Ben han havde set »afsløret i sin næsten fulde Længde iklædt en raffineret Elegance i Silke«.

Kort før Afslutningen af Examen blev Observanden (ca. 21 Aar gl.) forlovet med sin nuværende Hustru — »3 dejlige og forfærdelige Aar«, fordi Observanden led af taabelig Skinsyge endogsaa overfor de Bøger, hun læste, o. lign. Observanden »gennemgik hele Skalaen af Romantik og Sværmeri, en Tid kemisk ren for sexuelle Besværligheder«. Først umiddelbart før Brylluppet trængte det rent fysiske sig paa.

Kort efter Brylluppet maatte Observanden til Søes, og den gamle Tilbøjelighed fik atter Overtaget saavel paa denne som paa senere Rejser.— »Jeg længtes efter min Hustru og levede med hende i min Fantasi«. I disse Perioder, hvor Observanden masturberede en Del, tænkte han ofte paa sin Hustru og havde lejlighedsvis samtidig Gaver i Form af Underbeklædning, der var tiltænkt hende, hos sig.

Paa sine Rejser har Observanden som ovenfor nævnt ikke skejet ud, kun en enkelt Gang dyrket extramatrimonielt Coitus, »muligvis af Trods, da der havde været nogle Controverser i hans Ægteskab, muligvis ogsaa ansporet dertil af en Skibskaptajn, hvis Glæde det var at faa andre paa Glati«.

Det ægteskabelige Samliv led i Begyndelsen under, at Observanden p. Gr. a. sin stærkt udviklede Fantasi naaede Tilfredsstillelse, førend hans Hustru havde opnaaet det, men senere gled det i almindeligt Leje (se senere).

Legemlige Sygdomme:

Observanden har haft de alm. Børnesygdomme. I 1918 spansk Syge med Ørebetændelse (laa i 7 Uger paa Rigshospitalet) og i Tilslutning hertil stærk Svimmelhed (som Udtryk for Lidelsen af det indre Øre), som har holdt sig til for et Par Aar siden. Observanden har aldrig haft Morbus venereus.

Oplysninger om de kriminelle Handlinger:

Observanden har som nævnt allerede som Dreng haft Lyst til at bevæge sig nøgen omkring. Senere i en Periode, hvor han for at eksistere maatte arbejde som Fyrbøder i Sydhavnen, kunde han cykle hjem meget let paaklædt, dog altid saadan, at han kunde passere oplyste Gader uden at vække Anstød. Observanden har desuden i det hele en Tilbøjelighed til, naar han føler sig varm, da at klæde sig mest mulig af.

De i Akterne omtalte Ture vil Observanden paa en enkelt nær altid have foretaget i Badebukser eller med Lændeklæde og til at begynde med som Afkøling efter en anstrengende Arbejdsdag, men han har altid ogsaa foretaget dem i Hemmelighed, da han vidste, at hans Hustru ikke vilde forstaa ham og ikke synes derom. Han benyttede fortrinsvis de Aftener til Udflugterne, da hun var ude, og brændte Badebukserne eller Lændeklædet for ikke igen at fristes eller blive opdaget. Observanden vil ikke mene, at der har været nogen Periodicitet i Forekomsten af disse Ture, ejheller at de er kommet som Reaktion efter særlige Anstrengelser, Hovedbrud eller Irritationer, men »de sidste 1½ Aar har været fulde af meget og enerverende Arbejde med ringe Nattesøvn«. Han har fuld Erindring derom. Naar Observanden var særlig træt, kunde han undertiden høre Stemmer inde i Hovedet, nærmest en advarende Røst mod at jolle ud, en enkelt Gang Moderens Stemme. Der blev sagt »lad være«, »lad være«, men han ved nu godt, at det har været »Fantasi«. Observanden mener, at det mulig oprindeligt er det vidtstrakte, flade Land, der har fristet ham til at genoptage sine Nøgenkulturture (han sympatiserer iøvrigt med Bevægelsen Nudisme, men finder den paa den anden Side »upraktisk« — d. v. s. uigennemførlig af praktiske Grunde). Observanden hævder, at han i Begyndelsen kun har foretaget »Turene« for at opnaa Afspænding og Afslappelse, men tilføjer »saa maa en Aften den Idé være dukket op hos ham at træffe nogen, og den Pirring, han følte derved, maa have ført ham til Gentagelse«. Observanden mener derimod ikke at erindre, at han gennem et tilfældigt Møde med en Kvinde paa en saadan Tur har mærket nogen sexuel Tilfredsstillelse og derved er kommet ind derpaa.

Observanden forklarer nærmere om Turene, at han som nævnt efterhaanden gerne har villet passere forbi Kvinder (dog aldrig Børn eller ældre, for ikke at forskrække dem, men kun yngre, modne Kvinder), og ligeledes indrømmer han, at han er vendt om for at møde dem igen, hvis han har ment, at de ikke har bemærket ham. Der er altid gaact et vist Gys af Velbehag igennem ham ved denne Situation, men han angiver bestemt aldrig at have bemærket Erection, Slimafsondring eller Ejaculation. Observanden vil heller aldrig

have foretaget sig utugtige Gebærder, set paa de paagældende Kvinder eller tiltalt dem paa nogen uterlig Maade. Ejheller Masturbation i Tilslutning dertil.

Observanden kunde godt tænke sig ogsaa at have vist sig overfor Mænd, men har ikke turdet, da han var bange for, »at der saa vankede Tæv«.

Som Forklaring til sin abnorme Handling kan Observanden kun tænke sig følgende: der eksisterer hos ham en vis utilfredsstillet Længsel efter det extravagante, det raffinerede (se ogsaa hans Bemærkning om Kvinders Klædedragt og Ønsket om at fotografere Hustruen nøgen og med Slør), en Længsel, som hans »meget fornuftige, spidsborgerlige Hustru« kalder »de mange Dikkedarer« og ikke forstaar og ikke kan honorere. »Det billedskønne, den nøgne Linie« etc. spiller en stor Rolle for ham, og »saa ligger der maaske i Underbevidstheden noget diametralt i de 2 Ting, enten at fryde sig over en nøgen Kvinde eller selv blotte sig overfor hende«, og »da der var lettest Adgang til det sidste under vore hjemlige, smaa-borgerlige Forhold, har den Tilbøjelighed taget Fart udover al Reflekteren«. Observanden har ved en anden Lejlighed karakteriseret sin Handling som en mildere Form for Voldtægt, »man paatvinger jo en Kvinde Synet af sig«, og at den oprindelige Form for Erotik er »den orientalske«, man gør Jagt paa Kvinden og undertvinger hende. Observanden er efter Hustruens Udsagn aldrig brutal og aldrig pervers.

Observanden mener bestemt, at han nu, dels p. Gr. a. Risikoen, og dels fordi han har faaet Lejlighed til at udtale sig (»det betyder lidt af en Omvæltning overhovedet at tale derom, det har jeg saa godt som aldrig gjort«), ikke mere vil begaa nogen Forseelse.

Under Opholdet paa Kliniken, hvor Herr N. N. har været indlagt til Observation, har hans Opførsel været naturlig, Stemningen ret ligevægtig, og Observanden har følt nogen Bedring ved at faa hvilet ud. Observanden har som nævnt været villig til at give Oplysninger og til at give dem saa sandfærdigt som muligt, og udover en vis digterisk præget Fremstillingsform har hans Forklaringer, som ogsaa foran nævnt, gjort et ægte, 5: selvoplevet Indtryk.

Observanden er af Middelstørrelse, velproportioneret.

Observanden frembyder ingen Tegn paa organisk Lidelse af Centralnervesystemet. Spinalvæsken viser: Celler 15/3, Globulin 0, Albumin 10.

Den legemlige Undersøgelse frembyder intet abnormt, fraset Følgerne af den omtalte Mellempørebetændelse samt en Tilbøjelighed ved hans Urin til at reducere Fehlings Vædske (en Sukkersyge?), men der er iøvrigt ingen Tegn til Sukkersyge hos ham (÷ Sukker ved Gærprøve, Blodsukkeret normalt).

Wassermann-Reaktion i Blod og Spinalvædske: normal.

Observandens Alkoholforbrug er meget ringe og kun »ved festlige Lejligheder«.

Resumé og Epikrise:

Observanden frembyder ingen Tegn paa Sindssygdом ejheller i Gerningsøjeblikket, har ligeledes heller ikke frembudt nogen Taage-tilstande eller Tilstande af ubevidst Omflakken.

Observandens Intelligens er god, og hans ethiske Begreber fraset visse Særmeninge svarer til det sædvanemæssige.

Efter det oplyste maa Observanden anses for Psychopath, formentlig arvelig betinget fra Faderens Slægt. Nærmere bestemt maa Observanden anses for noget uegnet til det praktiske Liv, mere optaget af et psykisk Indre-Liv, der dog ogsaa kan give sig Udslag i praktisk Haandværk indenfor et snævert Omraade, iøvrigt frembydende en udpræget Tilbøjelighed for Fantasi-Liv og særlig paa det sexuelle Omraade.

P. Gr. heraf har Observanden i lange Perioder — efter som ganske ung at være begyndt at masturbere — tilfredsstillet sin Sexualdrift med Masturbation, naar han var afskaaret fra Samliv med sin Hustru, og fordi det stred mod hans ethiske Opfattelse at dyrke »Venus vulgivaga«. Der har som anført formentlig været et Moment af Fetischisme i hans Masturbatio, naar han som beskrevet har haft Berøring med Dameunderbeklædningsgenstande ved visse Lejligheder, men nogen *conditio sine qua non* har dette ikke været, og udpræget Fetichist kan Observanden ikke kaldes.

Observandens Trang til Blottelse maa vel formentlig betragtes som en Art Exhibitionisme, men adskiller sig dog fra den sædvanlige Form derved, at Observanden ikke, — hverken i Ord eller Gerning — har henledt Opmærksomheden paa sine Genitalia, foretaget Manipulationer med dem og specielt ikke masturberet i Tilslutning dertil.

Jeg mener ikke, at Observandens mulige Exhibitionisme skal opfattes som Udtryk for nogen Sadisme, i hvert Fald kan hans Udtalelser om at undertvinge Kvinden ikke tages til Indtægt derfor, idet de fremkom som et af hans mange Forsøg paa selv at finde en Forklaring paa hans Handlemaade og iklædt hans sædvanlige lidt digterisk prægede Form.

Der er imod hans Angivelse ikke Anledning til at tro, at det sexuelle Moment først er kommet til i den senere Tid, og det er ikke usandsynligt, at det tiltrods for hans egen Opfattelse er det meget anstrengende Arbejde paa hans Fabrik, der har ført ham til en større Grad af sexuel Anspændelse, som han p. Gr. a. Omstændighederne (Hustruens Træthed, Optagethed af andet Arbejde, mere jordbunden Natur) ikke har kunnet udløse paa normal Maade.

Observanden »nænnede ikke at nærme sig Hustruen, fordi han følte, at hun var for træt, og han vidste, at hun for hans Skyld vilde tõe op og give efter«. Det er ligeledes heller ikke usandsynligt, at han da, mere eller mindre ubevidst, er flygtet over i Fantasiens Verden og derved har kontraverteret sin Trang til at have med Kvinder at gøre, specielt at se dem nøgne, i det selv at optræde mere eller mindre nøgen overfor dem. Kort sagt hans Barndoms Trang til Nudisme har kombineret sig med hans Tilbøjelighed til at søge Tilflugt i et sexuel Fantasiliv, og Overanstrengelse, Mangel paa Nattesøvn, Mangel paa Forstaaelse har saa slaact Hæmningerne bort under ham.

Efter mit Indtryk af Observanden skal jeg sluttelig udtale, at der ikke synes mig Grund til at befrygte, at Observanden skal fortsætte med sine forkerte Handlinger, endsige forstærke dem, og jeg kan derfor ikke anse ham for frembydende nogen Fare for Samfundets Retssikkerhed i væsentlig Grad, om overhovedet. Jeg vil antage, at alene det Forhold, at Observanden er blevet opdaget og taget under Politiets Observation, vil være tilstrækkelig til at hindre Gentagelse — »en dyrekøbt Erfaring«.

Yderligere Straf, specielt Særforanstaltninger, skønnes mig absolut ikke paakrævet.

Denne Sygehistorie maa opfattes som yderligere Dokumentation af, at mit Skøn om, at det er meget svært at udrede den psykologiske Mekanisme for det enkelte Tilfælde fuldtud og ud fra et enkelt Synspunkt, er rigtig. Sygdomsbilledet frembyder her som i det førstnævnte Tilfælde en Mosaik af Motiver, som, hvis man vil være ærlig og kritisk i sin Vurdering af den psykologiske Udredning af Tilfældets Art, ikke godt kan sammenlignes med andet end den fra Sagnhistorien kendte Labyrinth, men blot med den Forskel, at »Ariadnetraaden« i bedste Fald kun stykkevis kan følges.

Mit Syn paa Tilfældets Prognose har heldigvis indtil videre vist sig berettiget, idet den paagældende Person ikke senere har forbrudt sig og ej heller har følt Trang dertil, skønt han lejlighedsvis har været under lignende Situationer som dem, hvorunder han i den foran beskrevne Periode har begaaet sine exhibitionistiske Handlinger.